

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU26

Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i lagen om statligt tandvårdsstöd.

Den lagändring som utskottet tillstyrker innebär att regeringen vid extraordinära händelser i fredstid kan meddela föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från vad lagen föreskriver om ersättningsperioder.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 september 2020.

I betänkandet finns två särskilda yttranden (M, SD, V, KD).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:184 Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19	5
Särskilda yttranden	8
1. Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (M, V, KD).....	8
2. Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (SD).....	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:184.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 26 juni 2020

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Sofia Nilsson (C), Karin Rågsjö (V), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Lina Nordquist (L), Christina Östberg (SD), Pernilla Stålhammar (MP), Mats Wiking (S) och Pia Steensland (KD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2019/20:184 Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Ett utkast till proposition med bl.a. förslag till en upplysningsbestämmelse i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd har tagits fram i Regeringskansliet (Socialdepartementet). Utkastet har remissbehandlats.

Propositionen överlämnades till riksdagen den 17 juni 2020. Vid bordläggningen av propositionen samma dag beslutade riksdagen, i enlighet med regeringens förslag, att förkorta motionstiden till fem dagar. Motionstiden löpte således ut den 22 juni 2020. Kammaren hänvisade propositionen till socialutskottet den 22 juni 2020.

Förslaget innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen med stöd av restkompetensen vid extraordinära händelser i fredstid kan meddela sådana föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från vissa bestämmelser om ersättningsperioder i lagen om statligt tandvårdsstöd.

Regeringen presenterade den 24 juni 2020 promemorian Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (S2020/05503/FS). I promemorian föreslås en ny tidsbegränsad förordning med samma namn.

Statssekreterare Tobias Lundin Gerdås och medarbetare vid Socialdepartementet informerade om tandvårdens högkostnadsskydd vid ett utskottssammanträde den 26 maj 2020.

Utskottets överväganden

Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag som innebär att regeringen vid extraordinära händelser i fredstid kan meddela föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från vad lagen om statligt tandvårdsstöd föreskriver om ersättningsperioder.

Jämför särskilt yttrande 1 (M, V, KD) och 2 (SD).

Gällande rätt

En redogörelse för regelverket för statligt tandvårdsstöd finns i propositionen (s. 5 f.).

Propositionen

Bakgrund

Enligt regeringen har spridningen av sjukdomen covid-19 fått stora konsekvenser inom tandvården, liksom på många andra områden i samhället. När Folkhälsomyndigheten den 10 mars 2020 höjde risknivån för allmän spridning av covid-19 till ”mycket hög” befann sig många tandvårdspatienter i en ersättningsperiod. Som ett resultat av Folkhälsomyndighetens rekommendationer har många patienter som är över 70 år eller som tillhör någon annan riskgrupp haft stora svårigheter att besöka sin tandvårdsgivare. Under pandemin har vidare många tandvårdskliniker bara kunnat ta emot patienter med akuta behov, dels på grund av smittorisk, dels för att många tandvårdskliniker har bistått sjukvården med material och skyddsutrustning. Detta har inneburit att även många tandvårdspatienter som inte tillhör riskgrupperna har blivit nekade vård. Ett stort antal patienter har befunnit sig i en omfattande behandlingsomgång och börjat få ta del av högkostnadsskyddet men inte kunnat avsluta sina pågående behandlingar på grund av covid-19. Dessa patienter riskerar enligt regeringen att gå miste om de subventioner de har rätt till eftersom planerad tandvård inte kan avslutas inom pågående ersättningsperiod. Regeringen anser att det är angeläget att kompensera dessa patienter.

En upplysningsbestämmelse som gör det möjligt att avvika från det lagstadgade regelverket för ersättningsperioder

Vid beräkning av tandvårdsersättning beaktas endast kostnader som patienten har haft för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts under den pågående ersättningsperioden, vilken löper under högst ett år. Normalt sett hinner planerad tandvård utföras inom ramen för denna period.

Regeringen anför att begränsningarna i möjligheten att besöka tandvården under pandemin för många patienter innebär att den tandvård som de behöver måste skjutas fram. Om en pågående ersättningsperiod exempelvis hinner löpa ut innan patienten kan besöka tandvården igen, läggs kostnaderna för de tandvårdsåtgärder som slutförs då till grund för beräkning av tandvårdsersättning för en ny ersättningsperiod, vilket enligt regeringen får ekonomiska konsekvenser, särskilt för de patienter som kommit upp i högkostnadsskyddet under den tidigare ersättningsperioden.

För att kunna kompensera patienterna behövs det enligt regeringen särskilda bestämmelser om hur tandvårdsersättningen ska beräknas och dessa föreskrifter behöver, för att bli ändamålsenliga, kunna avvika från de bestämmelser om ersättningsperioder som finns i lagen. Eftersom de nya bestämmelserna med undantag från vad som normalt gäller vid beräkning av tandvårdsersättning behöver ges på en relativt detaljerad nivå, och med hänsyn till behovet av skyndsamhet och flexibilitet, bör regleringen enligt förslaget lämpligen ske på förordningsnivå.

Den aktuella lagregleringen är gynnande för enskilda och faller i grunden inom regeringens primära normgivningsområde enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen (den s.k. restkompetensen). Eftersom riksdagen har utnyttjat sin rätt att meddela föreskrifter på ett område som tillhör regeringens restkompetens (jfr 8 kap. 8 § regeringsformen) kan regeringen inte meddela föreskrifter som avviker från dessa om det inte tas in en s.k. upplysningsbestämmelse i lagen. En sådan bestämmelse tydliggör att regeringen – trots lagregleringen – kan meddela sådana föreskrifter. Enligt 2 kap. 4 § tredje stycket lagen om statligt tandvårdsstöd kan vårdgivaren på patientens begäran anmäla hos Försäkringskassan att en ny ersättningsperiod ska påbörjas innan den tidigare ersättningsperioden har löpt ut. I fjärde stycket samma paragraf finns en upplysningsbestämmelse med innebörden att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter om sådana anmälningar och om när en ny ersättningsperiod ska börja löpa. Regeringen konstaterar att den upplysningsbestämelsen enbart avser situationer där patienten väljer att avbryta en pågående ersättningsperiod i förtid och inte kan användas för att meddela föreskrifter som avviker från lagens bestämmelser om hur tandvårdsersättningen beräknas. Regeringen konstaterar därmed att en ny upplysningsbestämmelse behövs.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen en bestämmelse om att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela sådana föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från bestämmelserna om

ersättningsperioder i 2 kap. 4 § första och tredje styckena lagen om statligt tandvårdsstöd. Möjligheten att meddela sådana föreskrifter bör enligt regeringen enbart gälla vid extraordinära händelser i fredstid, t.ex. vid en pågående spridning av en samhällsfarlig sjukdom.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att bestämmelsen ska träda i kraft den 1 september 2020.

Regeringens promemoria Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19

Den 24 juni 2020 presenterade regeringen promemorian Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (S2020/05503/FS). I promemorian föreslås en ny tidsbegränsad förordning med samma namn.

Förslaget i promemorian är avhängigt att riksdagen antar lagförslaget i den nu aktuella propositionen eftersom regeringen genom förslaget till förordning utnyttjar möjligheten att meddela föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från vad lagen föreskriver om ersättningsperioder.

Förslaget till en ny förordning innebär att en ersättningsperiod som pågick den 1 april 2020 under vissa förutsättningar ska ersättas av en ny ersättningsperiod som börjar löpa den 1 september 2020 samt att även de kostnader för tandvård som slutförts på patienten under den tidigare perioden ska beaktas vid beräkning av tandvårdsersättning för den nya perioden. Detta gäller enbart om patientens sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts under den tidigare ersättningsperioden uppgick till minst 3 000 kronor den 1 april 2020 och det inte har slutförts någon ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd på patienten under perioden den 1 april–31 augusti 2020.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 september 2020 och upphöra att gälla vid utgången av augusti 2021.

Promemorian har skickats ut på remiss, och remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 7 augusti 2020.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Särskilda yttranden

1. Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (M, V, KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Karin Rågsjö (V), Ulrika Heindorff (M) och Pia Steensland (KD) anför:

Spridningen av covid-19 har inneburit att ett stort antal patienter inte har kunnat besöka tandvården. Många riskerar därmed att gå miste om de subventioner de har rätt till inom det statliga tandvårdsstödet eftersom planerade åtgärder inte har kunnat avslutas inom pågående ersättningsperioder.

Mot denna bakgrund välkomnar vi förslaget i propositionen som innebär att regeringen bemyndigas att ta fram särskilda bestämmelser om beräkning av tandvårdsersättning. Vi konstaterar i detta sammanhang att regeringen nu tagit fram ett förslag till en ny tidsbegränsad förordning.

Folkhälsomyndigheten höjde den 10 mars 2020 risknivån för allmän spridning av covid-19 till ”mycket hög”. Vi anser att detta datum i stället för den 1 april 2020, som finns i regeringens förslag till ny förordning, bör vara utgångspunkten vid utformningen av bestämmelserna om beräkning av tandvårdsersättning, för att de patienter som inte har kunnat besöka tandvården på grund av rådande restriktioner eller rekommendationer ska bli kompenserade.

Vi avser att noga följa frågan och förbehåller oss rätten att återkomma.

2. Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (SD)

Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Christina Östberg (SD) anför:

Sverigedemokraterna anser att proposition 2019/20:184 Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 är bra men vi vill särskilt belysa följande.

Under våren lämnade Sverigedemokraterna in ett utskottsinitiativ där vi föreslog att tandvårdspatienter ska få förlängd behandlingsperiod inom högkostnadsskyddet på grund av pandemin. För oss är det viktigt att säkerställa att patienter under pågående behandling inte drabbas av extra kostnader om behandlingen inte kan slutföras inom nu gällande ersättningsperiod.

I regeringens proposition föreslås en upplysningsbestämmelse om att regeringen med stöd av restkompetensen vid extraordinära händelser i fredstid kan meddela sådana föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som

avviker från vissa bestämmelser om ersättningsperioder i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

Förslaget innebär att regeringen kan ta fram särskilda bestämmelser om beräkning av tandvårdsersättning. Syftet är att tillfälligt kompensera patienter som på grund av pandemin riskerar att gå miste om subventioner inom det statliga tandvårdsstödet, för att planerad tandvård på grund av sjukdomen covid-19 inte kan slutföras under pågående ersättningsperiod.

Folkhälsomyndigheten höjde den 10 mars 2020 risknivån för allmän spridning av covid-19 till ”mycket hög”. Detta anser vi bör vara utgångspunkten för regeringen vid utformningen av bestämmelserna om beräkning av tandvårdsersättning. Vi konstaterar i detta sammanhang att regeringen nu tagit fram ett förslag till en ny tidsbegränsad förordning.

Med hänsyn till vårt utskottsinitiativ redan i april 2020 ser vi positivt på att lagändringen genomförs. Arbetet med att ta fram den nya förordningen bör enligt vår mening genomföras skyndsamt.

Vi avser att noga följa frågan och förbehåller oss rätten att återkomma.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:184 Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2008:145) om statligt tandvårdsstöd

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.**4 §**

För ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts under en ersättningsperiod om ett år, lämnas tandvårdsersättning med en viss andel av patientens sammanlagda kostnader, i den mån dessa överstiger det belopp som har fastställts enligt 6 § 1.

Kostnaderna beräknas med utgångspunkt i referenspriser för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder. Kostnaden för en utförd åtgärd får dock inte beräknas högre än ett belopp motsvarande vårdgivarens pris för åtgärden för den aktuella patienten.

Ersättningsperioden enligt första stycket påbörjas när en första ersättningsberättigande åtgärd har slutförts. Vårdgivaren kan på patientens begäran anmäla hos Försäkringskassan att en ny ersättningsperiod ska påbörjas innan den tidigare ersättningsperioden har löpt ut.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, *meddelar* föreskrifter om anmälan enligt tredje stycket samt om när en ny ersättningsperiod ska börja löpa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om anmälan enligt tredje stycket samt om när en ny ersättningsperiod ska börja löpa.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen vid extraordinära händelser i fredstid meddela sådana föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från bestämmelserna om ersättningsperioder i första och tredje styckena.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2020.